

De NRS-inspecteurs starten binnenkort met het beoordelen van robuustheid. Daarmee is de robuustheidsdiscussie nog niet voorbij omdat ook de vergelijkbare robuustheidsfokwaarde van CB Allen en Looking Major vragen blijft oproepen.

Twee jaar geleden veranderden de kenmerken frame en type en nu is er weer het kenmerk robuustheid. Wat is het volgend jaar? Melkveehouder en jurylid Lieven Rijckewaert uit Harelbeke spreekt zich hardop uit over het nieuwe kenmerk robuustheid. Het beoordelen van robuustheid van de koe alsook de introductie van de fokwaar-

zich in de laatste opmerking van Albring. 'Er is de laatste tijd te veel aandacht gegeven aan het verband tussen duurzaamheid en robuustheid. Er is weliswaar een verband, maar dat is met een correlatie van 0,20 niet groot.' Hamoen geeft ook aan dat er al een begin was gemaakt om, zoals Rijckewaert suggereert, binnen het kenmerk type de wegingen dusdanig te

'Het is inderdaad even wennen dat de fokwaarde van robuustheid niet op lineaire schaal wordt uitgedrukt', vindt Jan ten Napel, secretaris van de klankbordgroep fokwaardeschatting van NVO. In opdracht van NVO controleerde de klankbordgroep de rekenwijze van robuustheid. 'We hadden niet de opdracht om na te denken over de wenselijkheid, maar we snappen ook wel dat de introductie vragen oproept.' Ten Napel wijst daarvoor naar de blaarkopstieren die allemaal onder het gemiddelde scoren voor robuustheid. 'Dat gaat tegen je instinct in. Wie blaarkop zegt, denkt aan robuuste dieren. De blaarkoppen wordt mogelijk tekortgedaan omdat ze onder dezelfde raskenmerken als mrij worden beoordeeld op robuustheid.

Je kunt gaan werken met een eigen rasstandaard, maar je praat over een klein aantal dieren.' NRS werkt voor robuustheid momenteel met de rasstandaarden roodbont, zwartbont en mrij.

Vertaling 'dairy strength'

Mogelijk is het ook de naamgeving die vragen oproept. Ook Wim de Boer van Veecom vind de naam 'niet zo handig gekozen'. 'Eigenlijk is het NRS om de internationaal bekende term "dairy strength" te doen en dat zou ik vertalen als "kracht". Bij het aAa-paringsstelsel staat kracht voor ruimte voor hart en longen, de spiermassa op de schouder, de kracht in het skelet, de bouw van het

dier. Dat is niet zo maar even te berekenen uit een paar onderbalkkenmerken. Met de introductie van robuustheid be-wijzen de rekenmeesters dat ze erg ver van de praktijk af staan.'

De Boer wijst daarbij naar de publicatie van de fokwaarde voor robuustheid. 'Een te fijne stier en een te grove stier die allebei een fokwaarde hebben van 97? Dat valt toch niet uit te leggen, het is inconsequent publiceren van cijfers. Robuustheid heeft misschien wel een optimum, maar zolang je niet aangeeft wat de uitersten zijn, kun je er als veehouder toch niets mee. Waarom moet het allemaal zo moeilijk, zet het toch op de lineaire schaal.'

Volgens Hamoen geldt de lineaire schaal

alleen bij de omschrijving van de onderbalkkenmerken. 'Robuustheid maakt deel uit van het fokdoel. Het is een waar-beding en staat daarom in de bovenbalk en kan dus niet op een lineaire schaal worden weergegeven. Hoe beter de vererving van de stier het fokdoel benadert, hoe hoger de score is. Dat geldt ook voor frame, uier en benen.'

De robuustheidsscore van koeien is uiteindelijk het resultaat van de inweging van voorhand, inhoud, kruisbreedte en conditiescore. Via een composite, een moduleberekening, krijgt de koe haar score voor robuustheid. Harm Albring vraagt zich af of daarin wel voldoende rekening gehouden wordt met hoogtemaat. 'Ik heb een grote vaars van 159 cm met

Onwennig met robuustheid

Naamgeving, omschrijving en publicatiewijze zorgen voor stroeve introductie nieuw kenmerk robuustheid

de robuustheid heeft de nodige discussies uitgelokt in zowel Nederland als Vlaanderen. 'Het zijn vooral de topfokkers die zich er druk over maken, de gewone veehouder houdt zich er niet zo mee bezig', nuanceert Rijckewaert de omvang van de discussie. 'Maar had de discussie niet voorkomen kunnen worden door de wegingen binnen type en frame wat aan te passen?'

Statistiek liegt niet

Aan de basis van deze aanpassing van het fokdoel staan de CR Delta-ledenvergaderingen in 2005 waarop veehouders konden aangeven hoe de koe van de toekomst eruit moest zien. 'Meer breedte in de voorhand, een betere conditiescore en bredere kruisen. Dat waren de kenmerken waarmee de rekenmeesters aan de slag moesten gaan', vertelt melkveehouder Harm Albring uit Drouwenermond, die als afdelingsvoorzitter één van de CR Delta-vergaderingen leidde. 'Maar naar mijn beleving is het fout gegaan toen NRS deze kenmerken naast de database heeft gelegd van afgevoerde koeien. Vanaf toen zijn er twee zaken door elkaar gaan lopen, duurzaamheid en robuustheid zijn twee afzonderlijke dingen.' Hoofdinspecteur Arie Hamoen herkent

veranderen dat een robuustere koe meer waardering kreeg. 'NVO zette daar uiteindelijk een streep door, het gaf te veel verwarring. Wie type zegt, denkt aan het type koe dat de afgelopen twintig jaar als ideaalbeeld werd gebruikt. Door een nieuwe naam te gebruiken ben je van die discussie verlost.'

Kees Kortleve, melkveehouder en jurylid uit Noordeloos, noemt de introductie van robuustheid 'een sympathiek idee'. 'De statistiek liegt niet. Als je naar de afvoercijfers kijkt, dan gaan koeien die niet te zwaar of te enkel zijn het langst mee. Maar je moet je afvragen of iedereen wel die gemiddelde koe nastreeft. Ondanks die statistiek zegt het gevoel de veehouders iets anders. Statistiek en praktijk verschillen.' Als voorbeeld noemt Kortleve dat NRS het gebruik van onderbalkcijfers overschat. 'Er zijn nog zoveel veehouders die daar nooit naar kijken. Veehouders die alleen de bovenbalkcijfers gebruiken, zullen er niet aan denken om CB Allen op Looking Majordochters te zetten terwijl ze op basis van bouw elkaar goed zouden kunnen aanvullen.'

Robuustheid in beeld: de vaars links krijgt 72 punten voor robuustheid, de vaars rechts 86 punten

een voorhand van 7 en een inhoud van 8. Dat is boven de optimale scores, maar ik vind dat juist grote vaarsen een bredere voorhand moeten hebben dan een vaars van 140 cm. Daardoor heeft ze meer kracht en is ze beter in balans. Ik heb begrepen dat de inspecteur een paar punten speelruimte heeft, maar ik heb zelf de indruk dat acht punten nog niet genoeg is.' Arie Hamoen geeft aan dat in de nieuwe rekenmodule inderdaad rekening gehouden wordt met hoogtemaat en openheid. 'Daarnaast krijgt de inspecteur ruimte om de score voor robuustheid naar eigen inzicht te compenseren. Daarvoor geldt geen maximum, maar het zal waarschijnlijk bij twee tot drie punten blijven.' Binnenkort zullen de inspecteurs starten met het inschrijven van het nieuwe kenmerk. De discussie is daarmee nog niet ten einde, maar volgens Jan ten Napel krijgt elke verandering van een fokwaarde of fokdoel in het begin kritiek. 'Daar is niets mis mee, daardoor verdiepen mensen zich in de materie en wordt die beter begrepen. Misschien moet er nog wat aan robuustheid gesleuteld worden, maar je moet het ook een kans geven.'

Jaap van der Knaap